

Om å gjøre verden **litt** bedre

Tilsyn er i mange sammenhenger et etterspurt statlig virkemiddel. Tilsynsmeldingen viser mangfoldet i vår tilsynsvirksomhet med helse- og omsorgstjenestene, barnevernet og sosialtjenesten. Navnet vårt - Statens helsetilsyn - er ikke dekkende for bredden i vår oppgaveportefølje.

Vi finner mye svikt i våre landsomfattende tilsyn. Noe av forklaringen er at utvelgelsen av tilsynsystema og tilsynsobjekter er risikobasert. Uansett viser funnene våre at mange virksomheter har store utfordringer med å etterleve regelverket. Regelverket er samfunnets krav til tjenestene på vegne av brukerne. Tjenestene som ikke innfrir kravene i regelverket oppfyller ikke sin del av samfunnskontrakten – det kan på sikt svekke befolkningens tillit til og oppslutning om offentlige tjenester. Gode offentlige velferdstjenester kan bidra til rettferdighet og stabilitet i samfunnet.

De organisatoriske rammebetingelsene er viktige for gode og trygge helsetjenester. Tilsynet møter i mange sammenhenger ønsker fra pasienter og pårørende om at vi skal stille helsepersonell personlig ansvarlig for uønskede hendelser. Det er lett å forstå ønsket om at noen må stilles til ansvar når noe går galt, men vi vil advare mot å kriminalisere personell som arbeider i risikoutsatte virksomheter. Straffereaksjoner kan ikke på sikt være det bærende elementet for å sikre gode og trygge tjenester. Godt faglig tilsyn skal bidra til at tjenesten ledes slik at pasienter og brukere til enhver tid møter gode tjenester. Trygge tjenester forutsetter et kontinuerlig arbeid for å unngå uønskede hendelser og at feil som oppstår brukes som kilde til endringsarbeid. I tilfeller hvor helsepersonellet virkelig er å klandre, så skal vi bruke våre administrative reaksjoner.

Kan vi gi unger en god barndom, er det ikke mye vondt livet kan gjøre dem. Derfor er det svært viktig at vi har et godt barnevern som utgjør et sikkerhetsnett når barn utsettes for skadelige oppvekstforhold. I 2014 ble det for første gang gitt foretaksstraff til kommuner som samarbeidet om en barneverntjeneste, som brøt med sentrale bestemmelser i barnevernloven. Det er et viktig signal om at samfunnet slår ring om barns oppvekstvilkår.

Deltagelse i arbeidslivet eller utdanningsaktiviteter gir mennesker muligheter til mestring. Mestring er muskelen i menneskers selvtillit. Samfunnet svikter både den enkelte og fellesskapet ved ikke å gi mennesker muligheter til å utfolde seg i meningsfulle, samfunnsgavnige aktiviteter. Vårt landsomfattende tilsyn på området viser at det er et stykke igjen før vi er i mål.

Tidlig intervensjon ved psykiske lidelser er positivt med tanke på å begrense sykkelighet og opprettholde et

godt funksjonsnivå. Tilsynet viser at det innen psykisk helsevern for barn og ungdom er utfordringer knyttet til utredning og diagnostikk. Kunnskapsbasert utredning og diagnostikk er selve fundamentet for god og tilpasset behandling.

Det er klare holdepunkter for at tilsyn har effekt. Blant annet er våre funn sjelden omstridt, avvik rettes opp og virksomheten gjennomfører varige endringer for å hindre uønskede hendelser. Vi er likevel nysgjerrige på mer viten om effekten av vårt tilsyn. Vi har derfor etablert et vitenskapelig forskningsprosjekt som skal gi dybdekunnskap om effekten av våre tilsynsmetoder. Her blir vi et foregangsland i internasjonal sammenheng.

Tettere kommunikasjon med pasienter, brukere og pårørende vil styrke arbeidet hos tilsynsmyndigheten. Vi ønsker å være en tilgjengelig og åpen tilsynsmyndighet. Bedre kommunikasjon og dialog med sluttbrukere vil gi bedre faktagrunnlag for tilsynsmessige prioriteringer, vurderinger og avgjørelser.

Den samlede tilsynsmyndigheten utgjøres av Statens helsetilsyn og fylkesmannen. Fylkesmannen og Statens helsetilsyn lever i et gjensidig avhengighetsforhold der begge må lykkes for å nå målet om godt faglig tilsyn.

Vi ønsker at denne tilsynsmeldingen skal bidra til at leseren blir styrket i troen på at godt faglig tilsyn handler om å gjøre verden litt bedre.

God lesning!

Jan Fredrik Andresen